

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het oorlogsgedenkteken ontworpen door Victor De Haen in Sint-Truiden

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1 tot en met 6.1.14,
- het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 6.2.1.

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de erfgoedwaarden zijn onderzocht;
- de resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in een beschermingsdossier.
- het voorlopig beschermingsbesluit werd getekend op 10 januari 2024 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 26 januari 2024;
- de zakelijkrechthouders zijn op de hoogte gebracht van de voorlopige bescherming;
- de stad Sint-Truiden organiseerde een openbaar onderzoek van 19 februari 2024 tot en met 20 maart 2024;

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

Het monument oorlogsgedenkteken ontworpen door Victor De Haen in Sint-Truiden is van algemeen belang wegens de volgende erfgoedwaarden:

- de historische waarde:

Het op 26 juni 1927 ingehuldigde oorlogsmonument ter herdenking van Wereldoorlog I, en in 1953 bij uitbreiding van Wereldoorlog II, getuigt van een bijzonder pijnlijke periode in de geschiedenis. Beide oorlogen waren voor de militairen en de burgerbevolking zeer ingrijpend en duurden ook erg lang. Zo ziet men in vrijwel alle gemeenten van het land een gedenkteken voor één van beide oorlogen of voor beide samen;

- de artistieke waarde:

De nationaal vermaarde beeldhouwer Victor De Haen (1866-1934) ontwierp het gedenkteken. Het werd typologisch uitgewerkt als een breed en monumentaal reliëf met centrale patroonheilige Sint-Trudo. Het beeldt daarnaast de soldaten en burgerbevolking uit in gevarieerde houdingen. De personages van diverse leeftijd tonen elk een specifieke gemoedstoestand. De rijke symbolentaal die de kunstenaar toepast in het beeldhouwwerk duiden op bescherming, moed, heldhaftige oorlogsstrijd, vaderland, wanhoop, overwinning en roem. De bloementuil is gesmeed door de Sint-Truidense kunstsmit Pierre Radoux (1864-1939) en sluit goed aan bij het beeldhouwwerk van De Haen. De uitbreiding aangebracht na de Tweede Wereldoorlog is kwalitatief en gaat op in het werk van de beeldhouwer.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. De volgende onroerende goederen worden definitief beschermd als monument: het oorlogsgedenkteken ontworpen door Victor De Haen, Stapelstraat zonder nummer, bij het kadaster bekend als: Sint-Truiden, 1ste afdeling, sectie H, deel van het openbaar domein.

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het monument is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Art. 2. De erfgoedwaarden van het monument zijn:

- 1° de historische waarde;
- 2° de artistieke waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Het monument werd geplaatst aan een in 1911 gecreëerd plein aan de Stapelstraat aan de zuidzijde van de Sint-Martinuskerk. Het monument bestaat uit een brede wand in witte Euvillesteen met figuren in hoog-reliëf, geplaatst op een hardstenen sokkel en voorafgegaan door een bordes op drie treden. Voor bordes en treden is gebruik gemaakt van een combinatie van breuksteen en blauwe hardsteen. Het gedenkteken is ingebed in een verhoogd plantsoen met centraal daarin een monumentale opgaande zilverlinde.

Het centrale gedeelte van het monument bestaat uit een groep van figuren in hoog-reliëf. Centraal de Heilige Trudo voor, die in de rechterhand een stok vasthoudt en die de linkerhand de hoogte in steekt. De linkervoet staat op een Ionisch kapiteel. Links is een oude bebaarde man neergezeten. Hij houdt de handen smekend open. Uiterst links is een soldaat met ontbloot bovenlijf neergevallen. Hij wordt ondersteund door een vrouw met lange mantel en kap, alsook door een putto. Geheel achteraan staat een tweede soldaat in gevechtsgewaad met lans. De groep rechts van de centrale figuur omvat een neergezegen soldaat in gevechtsgewaad, die getroost wordt door een voorovergebogen vrouw met lange mantel en kap. Een tweede soldaat achteraan schalt de trompet. Onder de linkerhand van de soldaat komt de handtekening voor van beeldhouwer: V. DE HAEN.

In 1953 werd het monument aan weerszijden uitgebreid. De linkse uitbreiding is versierd met de sculptuur van een zwaard, een lauwerkrans en een Belgische leeuw, de rechtse uitbreiding met een fakkel en een lauwerkrans met het wapenschild van Sint-Truiden en de letters S.T. De sculpturen zijn telkens geflankeerd door uitstekende consoles die dienen om bloemenkransen aan te hangen. Aan de beide uiteinden van het gedenkteken komen lantaarns voor.

Op de sokkel is centraal de inscriptie aangebracht AAN ONZE HELDEN; links de jaartallen 1914-1918 en rechts 1940-1945. Naast de centrale inscriptie is een gesmede tuil tegen de sokkel aangebracht gesignd door kunstsmid Pierre Radoux (1864-1939).

Art. 3. De beheersdoelstellingen voor het monument:

- 1° het bewaren en in stand houden;
- 2° Het is aanbevolen om onderhoud en restauratieve ingrepen steeds vakkundig uit te voeren op basis van nauwgezet onderzoek;
- 3° Het is wenselijk te kiezen voor een kwaliteitsvolle inrichting van de omgeving van het oorlogsgedenkteken, zodat het beter tot zijn recht komt;
- 4° De beheersdoelstelling voor het omgevend plantsoen met zilverlinde is er op gericht om de boom zo oud mogelijk te laten worden en tegelijk het beeldbepalend karakter ervan te bewaren.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker houden het monument in stand en onderhouden het door:

- 1° het monument als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade door bomen, brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het monument regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° adequaat standplaatsbeheer van de zilverlinde;
- 6° heraanplant na afsterven: omwille van het beeldbepalend karakter dient de boom na afsterven vervangen te worden door een nieuwe zilverlinde (*Tilia tomentosa*). Daarbij dient erover gewaakt te worden dat de nieuwe aanplant op lange termijn geen schade aan het oorlogsgedenkteken berokkent.

Art. 5. Een toelating is vereist voor de volgende handelingen aan of in het monument:

- 1° het plaatsen, slopen of bouwen van straatmeubilair, nutsvoorzieningen, verlichting of andere installaties binnen de aflijning van het oorlogsmonument;
- 2° het aanbrengen, verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van onderdelen en constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het verwijderen van voegen en het hervoegen;
- 5° het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden, met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;

- 6° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken zoals het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad ten behoeve van veekering;
- 7° met betrekking tot de beeldbepalende zilverlinde: het vellen, beschadigen of wijzigen van de groeiplaats en groeivorm van deze boom.

Er is geen toelating vereist voor:

1° regulier onderhoud;

2° passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood.

Brussel, 29/04/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door:Matthias Diependaele (Sig
Getekend op:2024-04-29 12:10:15 +02:00
Reden:Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE